

Forskningsrådet

Att: Tom-Espen Møller

temo@forskningsradet.no

Oslo, 14.3.2024

Innspill til FP10, hovedpunkter fra FFA

Vi takker for invitasjon i møte 7.mars 24 til å gi innspill til FP10. FFA har følgende innspill til Norges arbeid med FP10:

1. FP10 må speile EU-politikken og svare på de utfordringer verden står overfor

Europa står overfor sammensatte og gjensidig avhengige utfordringer som klimaendringer, helsekriser og økende geopolitiske spenninger. Det er viktig at disse utfordringene sees i sammenheng. For å lykkes med omstilling er det viktig at den gjennomføres på måter som oppfattes som rettferdige og som har aksept i befolkningen. Løsningen på krisene vi står i er ofte knyttet til teknologisk utvikling og evne til omstilling i industri og offentlig sektor. Det er behov å øke budsjettet for FP10 til €200 milliarder for å muliggjøre at Europa finner løsninger på presserende samfunnsutfordringer i en tid der det globale landskapet for forskning, utvikling og innovasjon blir stadig mer konkurranseutsatt

2. En koordinert og total FoU-innsats og færre sektorprogrammer

FP10 må være et altomfattende program som inkluderer kunnskapsutvikling for alle sektorpolitiske og tverrsektorielle områder. Antall programmer under Multiannual Financial Framework (MFF) er økt fra 17 til 32. Mange av programmene har betydelig FoU-behov og kunne gjerne vært lagt inn i HEU som en egen søyle eller MISSION, eller fordelt på de eksisterende. Pillar 2 er spesielt godt rigget for å ta inn problemstillinger som krever forskning og innovasjonsfokus fra alle politikkområder. Fragmentering av FoU-innsatsen utgjør en risiko for å miste moment i sentrale tverrgående problemstillinger i Europa. En slik fragmentering, og flere sektorprogrammer, vil i tillegg være en ekstra ulempe for Norge, som har en a la Carte tilnærming til disse programmene, og som må knytte seg til programmene enkeltvis

3. Håndtering av ustabile budsjetter og gjentakende forhandlingsrunder i MFF

Man bør unngå dragkamper hvor hovedpilaren for FoU-samarbeid rives fra sektorprogrammer og andre deler av rammeprogrammet. En løsning er å innføre større mulighet for lav-TRL-forskning i samarbeidsprosjektene. FFA er bekymret for foreslåtte budsjettforsterkninger av EIC på bekostning av Pilar 2. Selv om FoU-samarbeid finnes i hele bredden av Horisont Europa, og i noen av sektorprogrammene, er Pilar 2 selve oppskriften for utmerket europeisk samarbeidsforskning med tydelig retning mot økt anvendelse og markedsopptak. Målt i deltakelse er Pilar 2 den viktigste delen av HEU for både institutter, UH-sektoren, næringslivet og offentlig sektor. FFA mener det er samarbeid som er nøkkelen til å løse globale utfordringer og bygge europeisk konkurransekraft, og i mindre grad stipender og monokontrakter.

4. Sivil og militær anvendelse (dual use)

Instituttene er klare til å bidra og kan snu seg raskt etter de nye mulighetene som Dual Use representerer, i tråd med egne etiske retningslinjer. Samtidig kan det føre til bedre synergi mellom HEU og EDF, og økt FoU-innsats totalt. Et element av Dual Use må likevel ikke fjerne fokus fra bærekraftmålene og andre sektorpolitiske mål i HEU. Avhengig av mekanisme og innføring kan dual use føre til økt grad av proteksjonisme i HEU, og skape et større skille mellom medlemsland og assosierte land. Det kan få konsekvenser for Norges mulighet til å delta. Derfor bør ikke Dual Use innføres som en egen pilar, men organiseres inntil andre aktiviteter i programmet. Dual Use vil kunne omfatte vitenskapelige områder i mange av dagens søyler og klynger. Instituttene har

opplevd utfordringer med å komme med i aktiviteter som kan være sensitive for EU (f.eks. avanserte materialer), og det skilles ikke alltid mellom ulike typer assosierte land. Fra norsk side bør man foreslå en klassifisering som skiller mellom 1) medlemsland, 2) EØS-land, 3) Assosierte europeiske land med bilaterale avtaler (UK, Sveits), 4) Assosierte likeartede land utenfor Europa (Canada, New Zealand) og 5) Øvrige assosierte land.

5. Drift, porteføljestyling og forenkling for brukerne

Overgangen til FP10 bør være sømløs og effektiv. For å få til det bør man se på erfaringen fra overgangen mellom Horizon 2020 og Horizon Europe. Den ble preget av at noen utlysninger var både overtegnet og underfinansiert. I tillegg var det forsinkelser i utlysninger og nøkkelinformasjon fra Kommisjonen. Overgangen til FP10 bør bli mer effektiv

Kommisjonens outsourcing til såkalte Project Officer Agencies er en belastning for brukerne av programmet. Det er for stor variasjon av kompetanse og tilgjengelighet av tjenester som leveres av byråer, noe som gjør koordinator-rollen til en uforutsigbar og langt mindre attraktiv oppgave. Det er behov for en mer hensiktsmessig styrings- og støttestruktur

Utvidet bruk og forlengelse av Lump Sum som finansieringsinnretning ble innført uten en evaluering som dekker hele prosjektets livssyklus. Det har ført til mer forenkling for Kommisjonen selv, men ikke for brukerne, noe som har skapt uro. Lump Sum trenger en skikkelig revisjon, før bruken evt. utvides ytterligere.

6. Spesielt for Norge

- a. EU forventer at den nasjonale FoU-innsatsen ikke trappes ned, men økes i takt med satsingene i rammeprogrammet. Instituttene opplever at det motsatte skjer. Forskningsrådets andel av nasjonalt FoU-budsjett har over år vært synkende, og det er her de nasjonale konkurransearenaene for FoU finnes. Vi kan ikke forvente økt støtte fra rammeprogrammet uten å vise til parallelle satsinger nasjonalt
- b. Det vil kreves en ekstra innsats fra norske politikere og medlemmer av programkomiteer for å fremme norske særinteresser (de 10 teknologiområdene under STEP, Arktis, Antarktis, kyst, CCS, blå og grønne næringer)
- c. Usikkerheten rundt Retur-EU er en bremsekloss som gjør at instituttene ikke tar ut det fulle potensialet, og her bør myndighetene sørge for at ordningen dimensjoneres etter instituttenes evne til å vinne EU-prosjekter
- d. Desto flere Co-fund partnerskap som starter opp, desto mer av nasjonale FoU-midler vil gå med til å dekke den nasjonale forpliktelsen i disse. Ni nye partnerskap skal rulles ut i siste del av HEU, hvor fem av disse er Co-fund. FFA er bekymret for hvilke konsekvenser den nasjonale medfinansieringen av Co-fund partnerskap vil ha for Forskningsrådets egne utlysninger
- e. Det mangler et godt nasjonalt virkemiddel for posisjonering av norske interesser og FoU-aktører i EUs partnerskap og teknologiplattformer. En ordning ala Medvirkningsordningen har fungert godt tidligere

Vi takker for muligheten til å gi innspill og ønsker lykke til med et viktig arbeid!

Vennlig hilsen

Agnes Landstad
Daglig leder FFA

Ketil Rønning
leder FFA EU-nettverket